

Sorğulama Zamanı Düşünce Topluluğu

Herkes ve Her Kesim Üçün Bir Varolma Uzamının Olasılığı

Yazar: Artum DİNC

Bu qısa yazının hem Azərbaycan hem de Türkiye Türkcesi'nde yazılmış biçimlerini bu bağlantıda oxuyabilersiniz.

Yazının Azərbaycan Türkcesi:

İctimai ve fiziki mühitin özellikleri ile qarşılıqlı etkileşim içinde duyğu, düşünce ve davranışsal olaraq techiz edilmiş bilincli éyleyen *ferdlerin şexsiyetleri*, bezi génétik özellikler daşımaqla birlikde, daha çox ictimaileşme süreci vesilesi ile biçimlener. Birer ictimai failer olaraq şexsler, çevrelerindeki olub bitenleri duyub alqılayabildikleri ve onlardan etkilendikleri ölçüde “üzülme ve sévinme”, “sévmə ve nefret étme” kimin duygusal süreclere girerler. Çevresel uyarıcılara qarşı, “inandıqları doğrular” çerçevesinde tepkilerini ortaya qoyarlar. Dolayısıyla ferqli toplumsallaşma sürecleri deyişik şexsiyetler oluşdurur.

Dini, felsefi, siyasi, iqtisadi, huquqi, ailevi, coğrafi, tarixi, dilsel, bedii vb. kimin qurumsal sürec ve şertlerde; deyişik etkileşim tecrübeleri ve kültürlenme sürecleri yaşamış şexsler, éyni olaya qarşı ferqli tepki qalıbları gösterebilirler. Güc ilişkileri (qudret rabiteleri) esasında oluşun söz qonusu tepki qalıbları; “kültürel deyerler sistemi”, “toplumsal ilişkiler yapısı” ve “éyleyiciler” arasındaki qarmaşiq bir ilişki ve etkileşim mékanizmasına dayanmaqdadır. Yapılan bu ayırım analitikdir ve adı géçen üç birimin (vahidin) iç-içeliyi gerçeklikde birbirinden ayrılabilir. Toplumsal (ictimaiyeti) oluşduran çeşitli birimler arasındaki “reqabet ve işbirliyi”, “qarşılıqlı ve uyarlanma”, “çatışma ve asimilasyon” kimin ferqli etkileşim sürecleri, söz qonusu qarmaşiq mékanizmanın işleyiş tarzini belli bir açıdan açiqlamaqdadır.

Günümüzde insanlar doğulduqları andan étibaren, deyişik meselelerle dolu bir gerçeklik ortamına göz açmaqdadırlar. Aclıq, yoxsulluq, sömürü (istismar), işsizlik, hebs edilme, işkence, tecavüz, ayırımçılıq, asimilasyon, savaş, évsizlik, qıtlıq, zelzele, sel, xestelik vb. kimi éyni (objektiv) gerçekliklerin yanısıra; mutsuzluq (xoşnudsuzluq), edaletsizlik, azadlıq, gözellik, yaxşılıq vb. kimi zéhni (sübjektiv) alqısal (idraki) qavramlar, bilincli insanın önüne çıxabilecek, uğraşması gereken sorunlardan bezileridir. Bu mühiti -toplumsal ve fiziksel- uyarıcılar arasında; bir yandan en çox tehdid ve qorxu qaynağı oluşdurduğı alqılanan şeyler en çox qaçınılan, obir yandan en çox hezz ve zövq qaynağı oluşdurduğı alqılanan şeyler ise doğal ve normal olaraq en çox yaxınlaşılınlar olmaqdadır.

Bugün dünyanın birçox yerinde insanlar; deyişik kültürel, étniki, dini, sinfi ve cinsiyet mensubiyetleri ya da kimlikleri sebebiyle zorakılığa, basqıya ve ayırımçılığa meruz qalmaqdadır. Günümüz şertlerinde basqı ve ayırımçılıqlara qarşı etkili direnmenin bedelleri artsa da, basqı ve boyun éydirmeye qarşı sessiz qalmağı reddéden kesimler bir şekilde öz direnclerini ortaya qoyabilmiş ve qoymaqdadırlar da. Gösterilen bu direnc ancaq ve ancaq “insan olma”nın gereğini yerine getirmek ve haqqını qorumaqdadır.

Herkesin ve her kesimin beraber haq ve hürriyetlere sahib olması, “insan olma”nın gerek qoşulu

(lazimi şerti) iken, bu haq ve hürriyetleri ezdirib taptalatmamaq ise “insan olma”nın yéter qoşulu (kifayet şerti) sayılar. Yoxsa hökméden qonumuna kéçilerse “quldar”, boyun eýen qonumuna gelinirse “qul” durumuna düşüler. “İnsani olmayan” bu iki durumda ortaya çıxan sorunsalla ne édilebilir? Ya bir başa bu durumun sürdürülmesine qatqı sağlanar ya da sessiz qalınaraq géne de sistém beslener veya durum ifşa édilib ona qarşı çıxılar. Dolayısıyla sonucda “qulluq”, “quldarlıq” ve “insan olma” -hümanizm bağlamında déýil- qonumlarından biri séçiler.

Qulluqla quldarlıq arasındaki qonum deýişdirme ya da bu iki qonumdan birine tutunma çabaları; büyük bir ölçüde “katégorik ayrımları”, “bağlılıqları” ve “mülkiyeti” qutsayan (müqédesleşdiren) ve meşrulaşdıran öyretilerin sunduğu “mütleq doğrular”a *qurban gétmelerin* sonucunda ortaya çıxmaz mı? Bu “kor güc istenci” uğruna tikilen zindanlar -zéhinsel ya da fiziksel ferq étmez-, gönderilen sürgünler, basdırılan direncler, meşrulaşdırılan üstünlük ve aşağılıqlar, dayadılan doğrular ve axıdılan qanlar niye?

Sorğulama Zamanı Düşünce Topluluğu sinife, etnisiteye, dine ve cinsiyete dayalı her növ edaletsizlik, ayrımcılıq, istismar, insan haqları ixlalı, yoxsullaşdırma, doğal çevre yıxımları vb. kimi éyni (objektiv) meselelerle birlikde, edalet, haqqaniyet, özgürlük, ötekileşdirme vb. kimi zéhni meselelere dayır: ortaya qoyulabilecek olası çözüm (hell) imkanlarını disiplinler arası mütalieler esasında, bilimsel ve gerçekçi bir biçimde araşdırmağı amaqlamaqdadır. Topluluq bu amaqla; ferqliliyi ve ferqli olmağı, néce çatışmanın ve yox étmenin sebebi olmaqdan çıxarıb qarşılıqlı menfeetler esasına oturtmanın yollarını axtarmağı düşünmekdedir.

Bu bağlamda:

-- söylemsel çerçivelerin ve idéolojik görüş ayrılıqlarının oluşdurduğu düşünsel mehdudiyet ve engellerin (-çi/-çiliklerin veya -ist/-izmlerin) ötesinde,

-- çox yönlü bir baxış açısı ve gerçekçi bir yanaşım esasında, çéşidli yaşam saheleri ve tarzlerine aid meselelerin teşxisi, tesbiti, tanımlanması ve çözümlenmesi,

-- esas meseleleri tanıma ve tanıtma amacını güden, bilgi qaynaqları ve altérnatif médyա imkanlarını çéşidlendirme,

-- qavramsal çerçiveleri yéniden ele alıb deýişik yaşam sahelerine dair ön qebul ve yarqıların yéniden sorğulanmasına imkan sağlama,

-- mövcud sorunların çözümlü doğrultusunda, yapıcı (qurucu) projeler gelişdirmeyi hedefleyerek intélléktual bilgi birikimine sahib aydın ve düşünürler arasında ortaql işleme ve iletışim ağıları (şebekeleri) qurma,

kimi amaqlar güdülecekdir.

=====
==

Yazının Türkiye Türkçesi:

Herkes ve Her Kesim İçin Bir Varolma Uzamının Olasılığı

Toplumsal ve fiziksel çevrenin özellikleri ile karşılıklı etkileşim içinde duygu, düşünce ve davranışsal olarak donanmış bilinçli eyleyen *bireylerin kişilikleri*, kimi genetik özellikler taşımakla birlikte, daha çok toplumsallaşma süreci aracılığı ile biçimlenir. Birer toplumsal eyleyiciler olarak kişiler, çevrelerindeki olup bitenleri duyup algılayabildikleri ve onlardan etkilendikleri ölçüde “üzülme ve sevinme”, “sevme ve nefret etme” gibi duygusal süreçlere girerler. Çevresel uyarıcılara karşı, “inandıkları doğrular” çerçevesinde tepkilerini ortaya koyarlar. Dolayısıyla farklı toplumsallaşma süreçleri değişik kişilikler oluşturur.

Dini, felsefi, siyasi, iktisadi, hukuki, ailevi, coğrafi, tarihi, dilsel, sanatsal vb. gibi kurumsal süreç ve koşullarda; değişik etkileşim deneyimleri ve kültürlenme süreçleri yaşamış kişiler, aynı olaya karşı farklı tepki kalıpları gösterebilirler. Güç ilişkileri temelinde oluşan söz konusu tepki kalıpları; “kültürel değerler sistemi”, “toplumsal ilişkiler yapısı” ve “eyleyiciler” arasındaki karmaşık ilişki ve etkileşim mekanizmalarına dayanmaktadır. Yapılan bu ayırım analitiktir ve adı geçen üç birimin iç-içeliği gerçeklikte birbirinden ayrılamaz. Toplumsalı oluşturan çeşitli birimler arasındaki “rekabet ve işbirliği”, “karşıtlık ve uyarlanma”, “çatışma ve asimilasyon” gibi farklı etkileşim süreçleri, söz konusu karmaşık mekanizmanın işleyiş tarzını kısmen de olsa dışavurmaktadır.

Günümüzde insanlar doğdukları andan itibaren, değişik sorunlarla dolu bir gerçeklik ortamına göz açmaktadırlar. Açlık, yoksulluk, sömürü, işsizlik, hapis, işkence, tecavüz, ayrımcılık, asimilasyon, savaş, evsizlik, kıtlık, depresyon, sel, hastalık vb. gibi somut gerçekliklerin yanısıra; mutsuzluk, eşitsizlik, özgürlük, güzellik, iyilik vb. gibi soyut algısal kavramlar, bilinçli insanın önüne çıkabilecek uğraşması gereken sorunlardan kimileridir. Bu çevresel -toplumsal ve fiziksel- uyarıcılar arasında; bir yandan en fazla tehdit ve korku kaynağı oluşturduğu algılanan şeyler en çok kaçınılanlar, diğer yandan en fazla haz ve zevk kaynağı oluşturduğu algılanan şeyler doğal ve normal olarak en çok yaklaşılanlar olmaktadır.

Bugün dünyanın birçok yerinde insanlar; değişik kültürel, etnik, dini, sınıfsal ve cinsiyet konumları ve kimlikleri nedeniyle şiddete, baskıya ve ayrımcılığa maruz kalmaktadır. Günümüz koşullarında baskı ve ayrımcılıklara karşı etkili direnmenin bedelleri artsa da, baskı ve boyun eğdirmeye karşı sessiz kalmayı reddeden kesimler bir şekilde kendi dirençlerini ortaya koyabilmiş ve koymaktadırlar da. Gösterilen bu direnç ancak ve ancak “insan olma”nın gereğini yerine getirmek ve hakkını korumaktır.

Herkesin ve her kesimin eşit hak ve özgürlüklere sahip olması, “insan olma”nın gerek koşulu iken, bu hak ve özgürlükleri ezdirmemek ise “insan olma”nın yeter koşulu sayılır. Yoksa hükmeden konumuna geçilirse “efendi”, boyun eğen konumuna gelinirse “kul/köle” durumuna düşülür. “İnsani olmayan” bu iki durumda ortaya çıkan sorunsalla ne edilebilir? Ya doğrudan bu durumun sürdürülmesine katkı sağlanır ya da sessiz kalınarak gene de sistem beslenir veya durum ifşa edilip ona karşı çıkılır. Dolayısıyla sonuçta “kulluk”, “efendilik” ve “insan olma” -hümanizm bağlamında değil- konumlarından biri seçilir.

Kullukla efendilik arasındaki konum değiştirme ya da bu iki konumdan birine tutunma çabaları; büyük bir ölçüde “kategorik ayrımları”, “bağlılıkları” ve “mülkiyeti” kutsayan ve meşrulaştıran öğretilerin sunduğu “mutlak doğrular”a *kurban gitmelerin* sonucunda ortaya çıkmaz mı? Bu “kör güç istenci” uğruna dikilen zindanlar -zihinsel ya da fiziksel fark etmez-, gönderilen sürgünler, bastırılan dirençler, meşrulaştırılan üstünlük ve aşağılıklar, dayatılan doğrular ve akıtılan kanlar niye?

Sorgulama Zamanı Düşünce Topluluğu sınıfa, etnisiteye, dine ve cinsiyete dayalı her türlü eşitsizlik, ayrımcılık, istismar, insan hakları ihlali, yoksullaştırma, doğal çevre yıkımları vb. gibi somut sorunlarla birlikte, eşitlik, hakkaniyet, özgürlük, ötekileştirme vb. gibi soyut sorunlara dair: ortaya koyulabilecek olası çözüm olanaklarını disiplinler arası çalışmalar temelinde, bilimsel ve gerçekçi bir biçimde araştırmayı amaçlamaktadır. Topluluk bu amaçla; farklılığı ve farklı olmayı, nasıl çatışmanın ve yok etmenin nedeni olmaktan çıkarıp karşılıklı çıkarlar esasına oturtmanın yollarını aramayı düşünmektedir.

Bu bağlamda:

- söylemsel çerçevelerin ve ideolojik görüş ayrılıklarının oluşturduğu düşünsel hudut ve engellerin (-çi/ -çiliklerin ya da -ist/ -izmlerin) ötesinde,
  - çok yönlü bir bakış açısı ve gerçekçi bir yaklaşım temelinde, çeşitli yaşam alanları ve tarzlarına ait sorunların teşhisi, tespiti, tanımlanması ve çözümlenmesi,
  - temel sorunları tanıma ve tanıtmaya güden, bilgi kaynakları ve alternatif medya olanaklarını çeşitlendirebilme,
  - kavramsal çerçeveleri yeniden ele alıp değişik yaşam alanlarına ilişkin ön kabul ve yargıların yeniden sorgulanmasına olanak sağlama,
  - farklı düzlemlerde güç/ insan ilişkilerinde mevcut sorunların çözümü doğrultusunda, yapıcı projeler üretmeyi hedefleyerek entelektüel bilgi birikimine sahip aydın ve düşünürler arasında ortak çalışma ve iletişim ağları kurma,
- gibi amaçlar güdülecektir.

<http://www.sorgulamazamani.com/> adresinden 20.01.2018 18:02 tarihinde indirilmiştir